TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2006. gada 14. decembrī *

Lieta C-217/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tribunal Supremo* (Spānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 3. martā un kas Tiesā reģistrēts 2005. gada 17. maijā, tiesvedībā

Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio

pret

Compañía Española de Petróleos SA.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] (referents) un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*],

* Tiesvedības valoda — spāņu.

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 6. jūlijā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* vārdā — A. Ernandess Pardo [*A. Hernández Pardo*], *abogado*, K. Floresa Ernandesa [*C. Flores Hernández*] un L. Ruisa Eskverra [*L. Ruiz Ezquerra*], *abogadas*,

— *Compañía Española de Petróleos SA* vārdā — H. Folgvuera Krespo [*J. Folguera Crespo*] un A. Martiness Sančess [*A. Martínez Sánchez*], *abogados*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — E. Džipīni Furnjē [*E. Gippini Fournier*] un K. Mojcesoviča [*K. Mojzesowicz*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 13. jūlijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 10.–13. pantu Komisijas 1983. gada 22. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1984/83 par Līguma 85. panta 3. punkta piemērošanu dažām ekskluzīvās tirdzniecības nolīgumu kategorijām (OV L 173, 5. lpp., un labojumi — OV L 79, 38. lpp.).

2 Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar prāvu starp *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (turpmāk tekstā — "Konfederācija"), prasītāju pamata prāvā, un *Compañía Española de Petróleos SA* (turpmāk tekstā — "*CEPSA*"), atbildētāju pamata prāvā, par konkurenci ierobežojošu praksi, kurā tiek vainota atbildētāja pamata prāvā, kas izriet no līgumiem, kuri noslēgti starp pēdējo minēto un dažiem uzņēmumiem, kuriem pieder degvielas uzpildes stacijas.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Ar Regulu Nr. 1984/83 no EEK līguma 85. panta (jaunajā redakcijā EK līguma 85. pants, pēc grozījumiem — EKL 81. pants) 1. punkta piemērošanas jomas ir izslēgtas dažas ekskluzīvās tirdzniecības nolīgumu kategorijas un saskaņotas darbības, kas parasti atbilst minētā panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem, jo parasti tās uzlabo preču izplatīšanu. Šīs regulas 10.–13. pantā ir iekļauti īpaši noteikumi par degvielas uzpildes staciju nolīgumiem.

4 Minētās regulas 10. pantā ir noteikts:

"Atbilstoši Līguma 85. panta 3. punktam un šīs regulas 11.–13. pantā iekļautajiem nosacījumiem tiek atzīts, ka minētā Līguma 85. panta 1. punkts nav piemērojams nolīgumiem, kuros piedalās tikai divi uzņēmumi un kuros viena puse, kas ir pārdevējs, vienojas ar otru pusi, piegādātāju, ka, saņemot īpašas ekonomiskas vai finansiālas priekšrocības, tas preces pirks tikai no piegādātāja, ar piegādātāju saistīta uzņēmuma vai cita uzņēmuma, ko piegādātājs ir pilnvarojis savu preču izplatīšanai,

lai pēc tam nolīgumā norādītajā degvielas uzpildes stacijā pārdotu motorizētiem transportlīdzekļiem paredzētu degvielu uz naftas produktu bāzes vai motorizētiem transportlīdzekļiem paredzētu degvielu un degmaisījumu uz naftas produktu bāzes, kas ir norādīts nolīgumā." [Neoficiāls tulkojums]

5 Minētās regulas 11. pantā ir noteikts:

"Papildus 10. pantā paredzētajam pienākumam pārdevējam nevar uzlikt nevienu citu konkurences ierobežojumu, kā tikai:

a) pienākumu nepārdot nolīgumā norādītajā degvielas uzpildes stacijā degvielu motorizētiem transportlīdzekļiem vai degmaisījumus, ko piegādājuši citi uzņēmumi;

b) pienākumu nolīgumā norādītajā degvielas uzpildes stacijā neizmantot smērvielas vai saistītus naftas produktus, ko piedāvā citi uzņēmumi, ja piegādātājs vai ar to saistīts uzņēmums pārdevējam ir nodevis vai finansējis eļļas savākšanas aprīkojumu vai citas motorizētu transportlīdzekļu eļļošanas iekārtas;

c) pienākumu citu uzņēmumu piegādātās preces savas degvielas uzpildes stacijas iekšpusē un ārpusē reklamēt samērīgi ar to daļu, kādu šīs preces veido degvielas uzpildes stacijas kopējā apgrozījumā;

d) pienākumu tā īpašumā esošas vai piegādātāja vai ar to saistīta uzņēmuma finansētas naftas produktu glabāšanas vai izplatīšanas iekārtas apkalpot tikai piegādātājam vai tā izraudzītam uzņēmumam." [Neoficiāls tulkojums]

6 Regulas Nr. 1984/83 12. pantā ir uzskaitītas līguma normas un pienākumi, kas rada šķēršļus tās 10. panta piemērošanai. Šīs pašas regulas 13. pantā paredzēts, ka tās 2. panta 1. un 3. punkts, 3. panta a) un b) punkts, 4. un 5. pants pēc analoģijas tiek piemērots degvielas uzpildes staciju nolīgumiem.

Valsts tiesiskais regulējums

7 1989. gada 17. jūlija likuma Nr. 16/1989 par konkurences aizsardzību (*Ley nº 16/1989 de Defensa de la Competencia*) (1989. gada 18. jūlija *BOE* Nr. 170, 22747. lpp.; turpmāk tekstā — "Likums Nr. 16/1989") 1. panta 1. punktā par aizliegtu darbību ir atzīta tāda veida ar konkurenci nesaderīga rīcība, kas tieši saistīta ar Līguma 85. panta 1. punktu.

8 Karaļa 1992. gada 21. februāra dekrēta Nr. 157/1992, ar ko paredz Likuma Nr. 16/1989 piemērošanas noteikumus saistībā ar izņēmumiem pēc kategorijām, individuālām atļaujām un konkurences aizsardzības reģistru (*Real Decreto 1571992, por el que se desarrolla la Ley 16/1989, de 17 de julio, en materia de exenciones por categorías, autorización singular y registro de defensa de la competencia*) (1992. gada

29. februāra *BOE* Nr. 52, 7106. lpp.; turpmāk tekstā — "Karaļa dekrēts Nr. 157/1992"), 1. pantā ir paredzēts:

"Izņēmumi pēc kategorijām

1. Atbilstoši [Likuma Nr. 16/1989] 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta noteikumiem ir atļauti nolīgumi, kurus ir noslēguši tikai divi uzņēmumi un kuri, piederot vienai no šādām kategorijām, ietekmē tikai valsts tirgu un atbilst turpmāk attiecībā uz katru kategoriju izklāstītajiem nosacījumiem:

[..]

b) ekskluzīvās tirdzniecības nolīgumi, ar kuriem viena puse vienojas ar otru pusi pirkt dažas preces tikai no šīs otras puses, ar to saistīta uzņēmuma vai cita uzņēmuma, ko tas ir pilnvarojis tā preču izplatīšanai, lai pēc tam tās pārdotu, ja vien nolīgumā ir ievēroti Regulā (EEK) Nr. 1984/83 paredzētie noteikumi [..].

[..]"

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

9 1995. gada 4. maijā Konfederācija iesniedza sūdzību *Servicio de Defensa de la Competencia* (Konkurences aizsardzības dienests), kas ir pakļauts Ekonomikas un finanšu ministrijai, pret dažiem naftas nozares uzņēmumiem, tostarp *CEPSA*. Konfederācija norāda, ka līgumi, kas 1992. gada beigās tika noslēgti starp *CEPSA* un uzņēmumiem, kuriem pieder degvielas uzpildes stacijas, kas sākotnēji saucās "ilgtermiņa pirkuma līgumi", pēc tam saskaņā ar papildlīgumu — "komisijas garantijas pirkuma līgumi" un/vai "tirdzniecības pārstāvības līgumi" (turpmāk tekstā — "attiecīgie līgumi"), ierobežo konkurenci. No Tiesai nodotajiem lietas materiāliem izriet, ka 95 % no *CEPSA* tīklā ietilpstošajām degvielas uzpildes stacijām ir saistoši šāda veida līgumi.

10 Ar 1997. gada 7. novembra lēmumu Konfederācijas sūdzība tika atstāta bez virzības, tāpēc ka attiecīgie līgumi nav pretrunā Likuma Nr. 16/1989 1. panta 1. punktam, jo šī norma nav piemērojama līgumiem, kurus komisionāri, tirdzniecības pārstāvji vai starpnieki ir noslēguši ar citiem uzņēmējiem. Prasību, ko Konfederācija bija iesniegusi par šo lēmumu, *Tribunal de Defensa de la Competencia* [Konkurences aizsardzības tiesa] ar 1998. gada 1. aprīļa lēmumu noraidīja būtībā tā paša iemesla dēļ.

11 Tā kā prasība, ko Konfederācija vēlāk iesniedza *Audiencia Nacional* [Valsts tiesa], arī ar 2002. gada 22. janvāra lēmumu tika noraidīta, tā iesniedza apelācijas sūdzību *Tribunal Supremo* [Augstākā tiesa]. Viens no šīs apelācijas sūdzības pamatojumam norādītajiem pamatiem ir balstīts uz Līguma 85. panta 1. punkta un Regulas Nr. 1984/83, uz kuru ir norāde Karaļa dekrētā Nr. 157/1992, pārkāpumu.

12 Šajā prāvā *Tribunal Supremo* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai Regulas [Nr. 1984/83] 10.–13. pants ir interpretējams tādā veidā, ka to piemērošanas jomā ietilpst degvielas un degmaisījumu ekskluzīvās tirdzniecības līgumi, kuros, kvalificējot tos kā formālus komisijas vai tirdzniecības pārstāvības līgumus, ir iekļauti šādi noteikumi:

a) degvielas uzpildes stacijas īpašnieks apņemas pārdot tikai piegādātāja degvielu un degmaisījumus, ievērojot minētā piegādātāja noteiktās tirdzniecības cenas, kā arī tirdzniecības un ekspluatācijas nosacījumus un metodes;

b) degvielas uzpildes stacijas īpašnieks ar preci saistīto risku uzņemas kopš brīža, kad tas šo preci saņem no piegādātāja uzglabāšanai degvielas uzpildes stacijas cisternās;

c) kopš preces saņemšanas īpašnieks uzņemas pienākumu to uzglabāt tādos apstākļos, kas ļauj izvairīties no jebkādas tās pazušanas vai kvalitātes pasliktināšanās, un attiecīgā gadījumā atbild piegādātājam vai trešām personām par jebkuru preces pazušanu, piesārņojumu vai sajaukšanos, kā arī zaudējumiem, kas tādēļ varētu rasties;

d) degvielas uzpildes stacijas īpašnieks samaksā piegādātājam degvielas un degmaisījumu maiņas vērtību deviņas dienas pēc to piegādes degvielas uzpildes stacijai?"

Par prejudiciālo jautājumu

Par Tiesas kompetenci atbildēt uz šo jautājumu un par tā pieņemamību

13 Gan *CEPSA*, gan Eiropas Kopienu Komisija apgalvo, ka uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nav jāatbild, taču katra no tām norāda atšķirīgus iemeslus.

14 Vispirms *CEPSA*, paužot savu nostāju, uzsver, ka Tiesas kompetencē nav atbildēt uz uzdoto jautājumu, pirmkārt, tāpēc, ka pamata prāva ir saistīta tikai ar valsts tiesībām. Karaļa dekrēta Nr. 157/1992 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā iekļautā norāde uz "Regulas [Nr. 1984/83] noteikumiem" patiesībā nav atzīstama par atsauci uz Kopienu tiesībām, bet gan tikai veidu, kādā valsts tiesībās ir iekļauts minētās regulas 10.–13. panta saturs. Šīs Kopienu tiesību normas līdz ar to pamata prāvā ir piemērojamas tikai kā Spānijas valsts tiesību sastāvdaļa.

15 Otrkārt, *CEPSA* uzskata, ka, tā kā tirdzniecība starp dalībvalstīm nav ietekmēta, Līguma 85. panta 1. punkts nav piemērojams pamata prāvā.

16 Vispirms ir jānorāda, ka, Tiesai un valstu tiesām sadarbojoties, kā tas ir paredzēts EKL 234. pantā, tikai valsts tiesa, kurai ir nodots strīds un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā tajā ierosinātās lietas īpašās pazīmes, novērtē gan to, cik lielā mērā prejudiciāls nolēmums ir nepieciešams

sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstību (šajā sakarā skat. it īpaši 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman*, *Recueil*, I-4921. lpp., 59. punkts; 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-28/95 *Leur-Bloem*, *Recueil*, I-4161. lpp., 24. punkts, un 2003. gada 7. janvāra spriedumu lietā C-306/99 *BIAO*, *Recueil*, I-1. lpp., 88. punkts).

17 Tā kā valsts tiesu uzdotie jautājumi ir saistīti ar Kopienu tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem lēmums, ja vien nav acīmredzams, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu patiesībā ir vērsts uz to, lai Tiesa sniegtu atbildi uz hipotētisku tiesību strīdu, sniegtu atzinumu par vispārīgu vai hipotētisku jautājumu, ja pieprasītai Kopienu tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar realitāti vai tiesību strīda priekšmetu, vai arī ja Tiesas rīcībā nav faktisku vai tiesisku apstākļu, kas ir nepieciešami, lai uz uzdotajiem jautājumiem sniegtu lietderīgu atbildi (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *BIAO*, 89. punkts, un minēto judikatūru).

18 Pamata prāvu par tādu nevar uzskatīt.

19 Tiesa jau ir atzinusi, ka ne no EKL 234. panta, ne ar šo pantu izveidotās procedūras priekšmeta neizriet, ka Līguma izstrādātājiem būtu bijis nodoms izslēgt no Tiesas kompetences lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par Kopienu tiesību normu īpašos gadījumos, kad kādas dalībvalsts tiesībās ir norāde uz šīs normas saturu, lai noskaidrotu normas, kas ir piemērojamas situācijā, kura ir saistīta tikai ar šo valsti (iepriekš minētais spriedums lietā *Leur-Bloem*, 25. punkts).

20 Tādējādi, ja valsts tiesību akti saistībā ar šīs valsts īpašo iekšējo situāciju paredz tādus pašus risinājumus kā Kopienu tiesības, lai, kā tas ir šajā gadījumā pamata prāvā,

nepieļautu iespējamos konkurences traucējumus, no Kopienu tiesībām pārņemto noteikumu vai jēdzienu vienveidīga interpretācija neatkarīgi no apstākļiem, kādos tos ir paredzēts piemērot, ir Kopienu interesēs — lai novērstu interpretācijas atšķirības nākotnē (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Leur-Bloem*, 32. punkts, un 2006. gada 16. marta spriedumu lietā C-3/04 *Poseidon Chartering*, Krājums, I-2505. lpp., 16. punkts).

21 Pretēji tam, ko apgalvo *CEPSA*, pamata prāvā pastāvošie apstākļi atšķiras no tiem, kas pastāvēja gadījumā, saistībā ar kuru ir taisīts 1995. gada 28. marta spriedums lietā C-346/93 *Kleinwort Benson* (*Recueil*, I-615. lpp.). Minētajā spriedumā Tiesa atzina, ka tās kompetencē nav interpretēt valsts tiesisko regulējumu, kurā nav tiešas un beznosacījumu atsauces uz Kopienu tiesībām, bet kurā tikai kā paraugs ir izmantota 1968. gada 27. septembra Konvencija par jurisdikciju un nolēmumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.) un kurā tikai daļēji ir pārņemti tās noteikumi. No minētā sprieduma 18. punkta izriet, ka minētajā tiesiskajā regulējumā bija skaidri paredzēts, ka valsts iestādes var veikt grozījumus, "lai radītu atšķirības" starp šī tiesiskā regulējuma noteikumiem un attiecīgiem minētās konvencijas noteikumiem. Turklāt tajā pašā tiesiskajā regulējumā skaidri bija nošķirti noteikumi, kas ir piemērojami Kopienā pastāvošām situācijām, un noteikumi, kas ir piemērojami situācijām, kuras pastāv valsts iekšienē.

22 Runājot par šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kaut arī Karaļa dekrēta Nr. 157/1992 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir tikai tieša norāde uz Regulu Nr. 1984/83, lai noteiktu normas, kas ir piemērojamas situācijām, kuras pastāv valsts iekšienē, ir jāsecina, ka, izdarot atsauci uz Regulas Nr. 1984/83 noteikumiem, valsts likumdevējs ir izlēmis piemērot vienādus noteikumus gan attiecībā uz situācijām valsts iekšienē, gan attiecībā uz situācijām Kopienas mērogā. No tā izriet, ka gadījumā, ja valsts tiesību aktā ir izdarīta atsauce uz Kopienu tiesību aktu, kā tas ir pamata prāvā, Tiesas kompetencē ir interpretēt šo tiesību aktu.

23 Ņemot vērā šos apsvērumus, *CEPSA* argumentācija par to, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm netiek ietekmēta, nav jāpārbauda.

24 Tādējādi *CEPSA* apgalvojumam par Tiesas kompetences neesamību nevar piekrist.

25 Komisija savukārt, formāli neatsaucoties uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību, pirmkārt, norāda uz to, ka pamata prāvā pastāvošie faktiskie apstākļi iesniedzējtiesas lēmumā nav pietiekami aprakstīti, un, otrkārt, izsaka šaubas par atbildes uz prejudiciālo jautājumu lietderīgumu, ņemot vērā pamata prāvas faktiskos apstākļus un it īpaši to, ka gadījumā, ja Spānijas konkurences iestāde vēlreiz izskatītu lietas materiālus, tā secinātu, ka turpmāk ir piemērojama Komisijas 1999. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 2790/1999 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV L 336, 21. lpp.), ar ko tika aizstāta Regula Nr. 1984/83.

26 Šajā sakarā ir jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tad, ja valsts tiesai rodas nepieciešamība lūgt Kopienu tiesību interpretāciju, tai ir jānorāda faktiskie apstākļi un atbilstošais tiesiskais regulējums, ar kuru ir saistīts tās uzdotais jautājums, vai vismaz jāpaskaidro faktiskie pieņēmumi, ar kuriem ir pamatots minētais jautājums (2004. gada 9. septembra spriedums lietā C-72/03 *Carbonati Apuani*, Krājums, I-8027. lpp., 10. punkts, un 2005. gada 17. februāra spriedums lietā C-134/03 *Viacom Outdoor*, Krājums, I-1167. lpp., 22. punkts).

27 Turklāt informācijai, kas iekļauta iesniedzējtiesas lēmumos, ir ne tikai jāļauj Tiesai sniegt noderīgas atbildes, bet arī jādod iespēja dalībvalstu valdībām, kā arī attiecīgajām ieinteresētajām personām sniegt apsvērumus atbilstoši Tiesas Statūtu 23. pantam (šajā sakarā skat. 1998. gada 30. aprīļa rīkojumu apvienotajās lietās C-128/97 un C-137/97 *Testa* un *Modesti*, *Recueil*, I-2181. lpp., 6. punkts, kā arī 1999. gada 11. maija rīkojumu lietā C-325/98 *Anssens*, *Recueil*, I-2969. lpp., 8. punkts).

28 Tādējādi valsts tiesas uzdots prejudiciāls jautājums nav pieņemams, ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (šajā sakarā skat. it īpaši 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra*, *Recueil*, I-2099. lpp., 39. punkts, un 2002. gada 22. janvāra spriedumu lietā C-390/99 *Canal Satélite Digital*, *Recueil*, I-607. lpp., 19. punkts).

29 Lai pārbaudītu, vai *Tribunal Supremo* sniegtā informācija atbilst šīm prasībām, ir jāņem vērā uzdoto jautājumu raksturs un nozīme. Tiktāl, ciktāl nepieciešamība precizēt faktiskos un tiesiskos apstākļus it īpaši ir saistīta ar konkurences jomu, kam ir raksturīgas faktiski un tiesiski sarežģītas situācijas, ir jāpārbauda, vai lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu šajā sakarā ir sniegta pietiekama informācija, lai Tiesa varētu lietderīgi atbildēt uz minēto jautājumu (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Viacom Outdoor*, 23. punkts).

30 Šajā sakarā ir jāsecina, ka lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu nav dažu attiecīgu norāžu, kas ir nepieciešamas, lai atbildētu uz uzdoto jautājumu. Kaut arī atbilstoši šī jautājuma formulējumam degvielas uzpildes stacijas īpašnieks patiešām

uzņemas ar preci saistīto risku, tiklīdz tas šo preci saņem no piegādātāja, ir jāsecina, ka lēmums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu neļauj noteikt ne to, vai šis īpašnieks uzņemas konkrētus riskus atbilstoši degvielas izplatīšanas līgumiem vai neuzņemas, ne to, kurš ir degvielas īpašnieks pēc tās piegādes minētajam īpašniekam, ne arī to, kurš samaksā pārvadājuma izmaksas.

31 Tomēr, neņemot vērā šādas nepilnības, lēmums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu ļauj noteikt uzdotā jautājuma atbilstību, kā to apstiprina apsvērumi, ko ir snieguši lietas dalībnieki pamata prāvā un Komisija. Tādējādi Tiesai ir pietiekami daudz faktisko pierādījumu, lai interpretētu attiecīgās Kopienu tiesību normas un uz šo jautājumu sniegtu lietderīgu atbildi.

32 Pārējā daļā, kā ģenerāladvokāte norāda secinājumu 30. punktā, nav acīmredzams, ka *Servicio de Defensa de la Competencia* 1997. gada lēmuma atstāt sūdzību bez virzības likumība ir jānovērtē, ņemot vērā tajā laikā spēkā esošās tiesības, proti, it īpaši Regulu Nr. 1984/83. Katrā ziņā lēmums par minētās regulas piemērojamību faktiskajai situācijai, kāda tiek aplūkota pamata prāvā, ir jāpieņem valsts tiesai. Tā rezultātā Komisijas šaubas par uzdotā jautājuma atbilstību nav tādas, pamatojoties uz kurām varētu apšaubīt šī jautājuma pieņemamību.

33 No tā izriet, ka uz prejudiciālo jautājumu ir jāsniedz atbilde.

Par lietas būtību

34 Uzdodot jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai degvielas ekskluzīvās tirdzniecības līgumi, kam piemīt tās norādītās pazīmes, ietilpst Līguma 85. panta un Regulas Nr. 1984/83 piemērošanas jomā.

35 Vispirms ir jāsecina, ka minētajā regulā ir paredzēts tikai viens izņēmums katrā kategorijā, atbilstoši kuram uz dažām starp uzņēmumiem noslēgtu nolīgumu kategorijām neattiecas Līguma 85. panta 1. punktā paredzētais aizliegums noslēgt aizliegtas vienošanās. Līdz ar to Regulas Nr. 1984/83 piemērošanas jomā var ietilpt tikai nolīgumi starp uzņēmumiem minētās normas nozīmē.

36 Līdz ar to vispirms ir jāpārbauda, vai līgumi, kuri tiek aplūkoti pamata prāvā, ir atzīstami par šādiem nolīgumiem starp uzņēmumiem un vai tiem ir piemērojams ar Regulu Nr. 1984/83 izveidotais izņēmums pēc kategorijām.

37 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nolīgumus starp uzņēmējiem, kas darbojas dažādos ekonomisko procesu posmos, proti, vertikālus nolīgumus, var atzīt par nolīgumiem Līguma 85. panta 1. punkta nozīmē, un uz tiem var attiekties šajā normā paredzētais aizliegums (šajā sakarā skat. 1966. gada 13. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija, *Recueil*, 429., 491. lpp., un 1995. gada 24. oktobra spriedumu lietā C-266/93 *Volkswagen* un *VAG Leasing*, *Recueil*, I-3477. lpp., 17. punkts).

38 Tomēr uz tādiem vertikāliem nolīgumiem, kādi ir līgumi starp *CEPSA* un degvielas uzpildes staciju īpašniekiem, Līguma 85. pants attiecas tikai tad, ja īpašnieks tiek uzskatīts par neatkarīgu uzņēmēju un ja līdz ar to pastāv nolīgums starp diviem uzņēmumiem.

39 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar uzņēmuma jēdzienu Kopienu konkurences tiesībās saprot visas struktūras, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šo struktūru juridiskā statusa un finansēšanas veida (1991. gada 23. aprīļa spriedums lietā C-41/90 *Höfner* un *Elser*, *Recueil*, I-1979. lpp., 21. punkts, un 2006. gada 11. jūlija spriedums lietā C-205/03 P *FENIN*/Komisija, Krājums, I-6295. lpp., 25. punkts).

40 Tiesa arī ir precizējusi, ka uzņēmuma jēdziens saistībā ar konkurences tiesībām ir jāsaprot kā ekonomiskas vienības apzīmējums, ņemot vērā attiecīgā nolīguma priekšmetu, kaut arī juridiski šī ekonomiskā vienība sastāv no vairākām fiziskām vai juridiskām personām (1984. gada 12. jūlija spriedums lietā 170/83 *Hydrotherm*, *Recueil*, 2999. lpp., 11. punkts).

41 Turklāt Tiesa ir uzsvērusi, ka konkurences tiesību normu piemērošanai formāla divu līgumslēdzēju pušu nošķiršana, ņemot vērā to atšķirīgo juridisko statusu, nav izšķiroša un svarīgi ir, vai tirgū tās darbojas kā viena vienība vai nē (šajā sakarā skat. 1972. gada 14. jūlija spriedumu lietā 48/69 *ICI*/Komisija, *Recueil*, 619. lpp., 140. punkts).

42 Konkrētos apstākļos attiecības starp pilnvarotāju un tā starpnieku var raksturot kā šādu ekonomisku vienību (šajā sakarā skat. 1975. gada 16. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 480. punkts).

43 Šajā sakarā no judikatūras tomēr izriet, ka starpnieki var zaudēt savu neatkarīgā uzņēmēja statusu tikai tad, ja tie neuzņemas nekādu risku, kas ir saistīts ar

plānotajiem vai noslēgtajiem līgumiem pilnvarotāja vārdā, un darbojas kā tā uzņēmumā iesaistīti palīgdarbinieki (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Volkswagen* un *VAG Leasing*, 19. punkts).

44 Līdz ar to, ja starpnieks, piemēram, degvielas uzpildes stacijas īpašnieks, kaut arī tas ir atsevišķa juridiska persona, pats nenosaka savu darbību tirgū, jo ir pilnībā atkarīgs no sava pilnvarotāja, piemēram, degvielas piegādātāja, tāpēc ka piegādātājs uzņemas finanšu riskus un komercriskus, kas ir saistīti ar attiecīgo saimniecisko darbību, Līguma 85. panta 1. punktā noteiktais aizliegums nav piemērojams šī starpnieka un pilnvarotāja attiecībām.

45 Savukārt, ja ar līgumiem, kas ir noslēgti starp pilnvarotāju un tā starpniekiem, pēdējiem minētajiem tiek piešķirtas vai nodotas funkcijas, kas ekonomiskā ziņā līdzinās neatkarīga uzņēmēja funkcijām, tāpēc ka tajos ir paredzēts, ka šie starpnieki uzņemas finanšu riskus un komercriskus, kas ir saistīti ar tirdzniecību vai ar trešām personām noslēgto līgumu izpildi, minētos starpniekus nevar uzskatīt par pilnvarotāja uzņēmumā iesaistītiem palīgdarbiniekiem, līdz ar to konkurenci ierobežojošs noteikums, par kuru šie dalībnieki ir vienojušies, var veidot nolīgumu starp uzņēmumiem Līguma 85. panta nozīmē (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Suiker Unie* u.c./Komisija, 541. un 542. punkts).

46 No tā izriet, ka noteicošais apstāklis, kas ir jāņem vērā, lai noskaidrotu, vai degvielas uzpildes stacijas īpašnieks ir neatkarīgs uzņēmējs, izriet no līguma, kas ir noslēgts ar pilnvarotāju, un it īpaši no netiešiem vai tiešiem šī līguma noteikumiem, kuri attiecas

uz tādu finanšu risku un komercrisku uzņemšanos, kas ir saistīti ar preču tirdzniecību trešām personām. Kā Komisija pamatoti uzsver savos apsvērumos, jautājums par risku ir jāanalizē, ņemot vērā katru atsevišķu gadījumu un drīzāk ņemot vērā faktisko ekonomisko stāvokli nekā līgumattiecību juridisko kvalifikāciju valsts tiesībās.

47 Šajos apstākļos ir jānovērtē, vai atbilstoši līgumiem, kam piemīt iesniedzējtiesas norādītās pazīmes, degvielas uzpildes staciju īpašnieki uzņemas atsevišķus finanšu riskus un komercriskus, kas ir saistīti ar degvielas tirdzniecību trešām personām.

48 Minēto risku sadalījums ir jāanalizē, ņemot vērā faktiskos apstākļus, kādi pastāv pamata prāvā. Kā jau ir norādīts šī sprieduma 30. punktā, no Tiesai nodotajiem lietas materiāliem nevar iegūt pilnīgu informāciju par to, kādā veidā šī sadale notiek atbilstoši līgumiem, ko ir noslēgusi *CEPSA* un degvielas uzpildes staciju īpašnieki.

49 Šajos apstākļos ir jāatgādina, ka Tiesas kompetencē nav novērtēt faktiskos apstākļus, kādi pastāv pamata prāvā, vai piemērot tās interpretētās Kopienu tiesību normas valsts pasākumiem vai situācijām, jo šie jautājumi ir valsts tiesu kompetencē (skat. it īpaši 2006. gada 23. februāra spriedumu lietā C-253/03 *CLT-UFA*, Krājums, I-1831. lpp., 36. punkts, un 2006. gada 30. marta spriedumu lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Krājums, I-2941. lpp., 69. punkts).

50 Tomēr, lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, ir jāprecizē kritēriji, kas ļautu novērtēt finanšu risku un komercrisku faktisko sadalījumu starp degvielas uzpildes

staciju īpašniekiem un degvielas piegādātāju, kāds ir paredzēts līgumos, kuri tiek aplūkoti pamata prāvā, lai noskaidrotu, vai tiem ir piemērojams Līguma 85. pants.

51 Šajā sakarā valsts tiesai būtu jāņem vērā, pirmkārt, riski, kas ir saistīti ar preču tirdzniecību, piemēram, degvielas uzkrājumu finansēšana, un, otrkārt, riski, kas ir saistīti ar īpašiem ieguldījumiem tirgū, proti, ieguldījumiem, kuri ir nepieciešami, lai degvielas uzpildes staciju īpašnieks varētu apspriest vai noslēgt līgumus ar trešām personām.

52 Vispirms, runājot par riskiem, kas ir saistīti ar preču tirdzniecību, pastāv iespēja, ka minētais īpašnieks uzņemas šos riskus, kļūstot par preču īpašnieku brīdī, kad tas šīs preces saņem no piegādātāja, proti, pirms to vēlākas pārdošanas trešai personai.

53 Tāpat arī ir jāuzskata, ka īpašnieks, kas tieši vai netieši uzņemas segt izmaksas, kuras ir saistītas ar šo preču izplatīšanu, proti, pārvadāšanas izmaksas, šādā veidā uzņemas daļu no riskiem, kas ir saistīti ar preču pārdošanu.

54 Tas, ka īpašnieks sedz krājumu uzturēšanas izmaksas, arī varētu liecināt par to, ka tam ir nodoti ar preču pārdošanu saistītie riski.

55 Turklāt valsts tiesai ir jānoskaidro, kas uzņemas atbildību par iespējamiem saistībā ar precēm radītiem zaudējumiem, piemēram, preču pazušanu vai to kvalitātes pasliktināšanos, kā arī kaitējumu, kas ir nodarīts ar trešām personām pārdotām precēm. Gadījumā, ja īpašnieks ir atbildīgs par šiem zaudējumiem, neatkarīgi no tā, vai tas izpilda vai neizpilda pienākumu uzglabāt minētās preces tādos apstākļos, kas ļauj izvairīties no jebkādas to pazušanas vai kvalitātes pasliktināšanās, ir jāuzskata, ka risks ir nodots īpašniekam.

56 Svarīgi ir arī ar precēm saistītā finanšu riska sadalījumu, kas attiecas uz maksājumiem par degvielu gadījumā, ja īpašnieks neatrod pircēju vai ja tiek veikts atlikts maksājums, izmantojot kredītkarti, novērtēt atkarībā no normām vai prakses, kas attiecas uz sistēmu, kuru veido maksājumi par degvielu.

57 Šajā sakarā no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka īpašniekam ir pienākums samaksāt *CEPSA* degvielas pārdošanas cenai atbilstošu summu deviņas dienas pēc tās piegādes un ka tajā pašā termiņā īpašnieks saņem no *CEPSA* komisijas maksas, kuru summa atbilst piegādātās degvielas daudzumam.

58 Šajos apstākļos valsts tiesai ir jāpārbauda, vai degvielas pārdošanas cenai atbilstošās summas samaksāšana piegādātājam ir atkarīga no minētajā termiņā faktiski pārdotā daudzuma un vai, runājot par preču aprites laika posmu degvielas uzpildes stacijā, piegādātāja piegādātā degviela vienmēr tiek pārdota deviņās dienās. Apstiprinošas atbildes gadījumā ir jāsecina, ka komercrisku uzņemas piegādātājs.

59 Runājot par riskiem, kas ir saistīti ar īpašiem ieguldījumiem tirgū, ja īpašnieks veic īpašus ar preču tirdzniecību saistītus ieguldījumus, piemēram, iegādājas telpas vai tādas iekārtas kā degvielas cisterna, vai ja tas uzņemas ieguldīt līdzekļus reklāmas darbībās, minētie riski tiek nodoti īpašniekam.

60 No iepriekš izklāstītā izriet, ka, lai noskaidrotu, vai Līguma 85. pants ir piemērojams, finanšu risku un komercrisku sadalījums starp īpašnieku un degvielas piegādātāju ir jāanalizē atkarībā no tā, kā īpašumā preces atrodas, kas sedz ar preču izplatīšanu saistītās izmaksas un kas tās glabā, atkarībā no atbildības par iespējamiem saistībā ar precēm radītiem zaudējumiem vai ar precēm nodarītiem zaudējumiem trešām personām un īpašu ieguldījumu veikšanas minēto preču iegādei.

61 Tomēr, kā Komisija pamatoti apgalvo, tikai tāpēc vien, ka starpnieks uzņemas tikai nelielu daļu no riskiem, Līguma 85. pants nekļūst piemērojams.

62 Šādā gadījumā tomēr ir jāprecizē, ka minētais pants nav piemērojams tikai pienākumiem, kas starpniekam uzlikti saistībā ar preču tirdzniecību trešām personām pilnvarotāja vārdā. Kā uzsver Komisija, tirdzniecības pārstāvības līgumā var būt iekļauti noteikumi par attiecībām starp pārstāvi un pilnvarotāju, kam ir piemērojams minētais pants, piemēram, ekskluzivitātes un konkurences aizlieguma klauzula. Šajā sakarā ir jāsecina, ka, runājot par šādām attiecībām, pārstāvji principā ir neatkarīgi uzņēmēji un minētās klauzulas var būt pretrunā konkurences tiesību normām tiktāl, ciktāl tās veicina attiecīgā tirgus slēgšanu.

63 Gadījumā, ja to risku pārbaudes rezultātā, ko pamata prāvā ir uzņēmies degvielas uzpildes stacijas īpašnieks, tam uzliktos pienākumus, kuri ir saistīti ar preču pārdošanu trešam personām, nevar uzskatīt par tādiem, kas ir saistīti ar nolīgumiem starp uzņēmumiem Līguma 85. panta nozīmē, uz minētajiem īpašniekiem uzlikto pienākumu pārdot degvielu par noteiktu cenu neattiecas šis noteikums un tādējādi šis pienākums ir saistīts ar *CEPSA* spēju noteikt savu pārstāvju darbības apjomu. Savukārt, ja valsts tiesa secinātu, ka pastāv nolīgums starp uzņēmumiem Līguma 85. panta nozīmē, kas ir saistīts ar preču pārdošanu trešām personām, rastos jautājums par to, vai uz konkrēto pienākumu var attiekties izņēmums pēc kategorijām, kas ir paredzēts Regulas Nr. 1984/83 10.–13. pantā.

64 Šajā sakarā ir jāsecina, ka Regulas Nr. 1984/83 11. pantā ir minēti pienākumi, kurus papildus ekskluzivitātes klauzulai var uzlikt pārdevējam un starp kuriem nav ietverta pārdošanas cenas noteikšana. Tādējādi tas, ka *CEPSA* bija noteikusi minēto cenu, ir uzskatāms par konkurences ierobežojumu, uz kuru neattiecas minētās regulas 10. pantā paredzētais izņēmums.

65 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tā, ka Līguma 85. pants ir piemērojams degvielas un degmaisījumu ekskluzīvās izplatīšanas līgumam, par kādu ir runa pamata prāvā, kas ir noslēgts starp piegādātāju un degvielas uzpildes stacijas īpašnieku, ja šis īpašnieks uzņemas būtisku daļu no riska vai vairākus finanšu riskus un komercriskus, kas ir saistīti ar pārdošanu trešām personām.

66 Regulas Nr. 1984/83 10.–13. pants ir interpretējams tādā veidā, ka uz šādu līgumu šī regula neattiecas tiktāl, ciktāl tas uzliek minētajam īpašniekam pienākumu ievērot piegādātāja noteikto galīgo pārdošanas cenu.

Par tiesāšanās izdevumiem

67 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, izņemot minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) EEK līguma 85. pants (jaunajā redakcijā — EK līguma 85. pants, pēc grozījumiem — EKL 81. pants) ir piemērojams degvielas un degmaisījumu ekskluzīvās izplatīšanas līgumam, par kādu ir runa pamata prāvā, kas ir noslēgts starp piegādātāju un degvielas uzpildes stacijas īpašnieku, ja šis īpašnieks uzņemas būtisku daļu no riska vai vairākus finanšu riskus un komercriskus, kas ir saistīti ar pārdošanu trešām personām;

2) 10.–13. pants Komisijas 1983. gada 22. jūnija Regulā (EEK) Nr. 1984/83 par Līguma 85. panta 3. punkta piemērošanu dažām ekskluzīvās tirdzniecības nolīgumu kategorijām ir interpretējams tādā veidā, ka uz šādu līgumu šī regula neattiecas tiktāl, ciktāl tas uzliek minētajam īpašniekam pienākumu ievērot piegādātāja noteikto galīgo pārdošanas cenu.

[Paraksti]